

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Feria III. paschatis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

confirmant ipsorum fidem, enarrantes omnia, quæ in via gesta erant. Imitemur & nos laudabile hoc piorum exemplum, nihil prius ducentes, quam ut gaudium nostrum in Domino fratribus nostris communicemus, mutuis nos inde consolationibus confirmemus, Dei gloriam amplificemus, & bonum commune, quantum possumus, propagemus. Hoc requirit Christiana charitas, quæ à fide nunquam solet abesse, Gal. 5. v. 6.

3. *Ex firmo testimonio*, fractione nimirum panis, quam peculiarem ipsi fuisse Lyra testatur, ac si scinderetur cum cunctello. Ut ut sit, fractionem hanc suo modo adhuc apud nos administrat. Nam in duplici significatione verbum frangendi usurpatur. Primum idem est quod comminueri

& in partes dividere, quod Christus fecit, in convivio Emauntico. Deinde etiam pro distributione accipitur, Esa. 58. vers. 7. Hoc modo Christus adhuc hodie nobiscum accumbit, & panem frangit, Psal. 104. vers. 14. 15. Si verò panem non frangit & distribuit, in toto orbe panis deest, sicut tempore Josephi, Genes. 47. v. 13. ut omnes cum Abedmeleco lamentari cogantur: Non sunt panes ultra in civitate, Jerem. 38. v. 9.

Agnoscamus nos ex hac fractione, Christum esse verum alimentatorem, & si fames nos premat, imploremus ipsum, tunc frangat nobis panem nostrum, ut famem sedare possimus, Es. 30. v. 20. Pl. 132. v. 15. & tandem in æternam patriam translocabit, ubi panem comedemus in regno cælorum, Luc. 24. v. 15.

Feria III. Paschatis.

Evangel. Luc. 24. vers. 36. 47.

Cum Holofernes Dux ille & Imperator Assyrius truncato capite expirasset, & omnis exercitus ejus partim cæsus, partim in fugam conjectus, & de terra Israelitarum expulsus esset, spoliabant Israelitæ castra eorum, & prædam adeò divitem reportarunt, ut non esset numerus in pecoribus, & jumentis & universis mobilibus, unde omnes à minimo ad maximum usque divites facti sunt, de prædationibus Assyriorum. Nam per dies triginta vix collecta sunt spolia à populo Israël, Judith. 15. v. 7. seqq.

Christus vos mei, Dux & Imperator noster cælestis Holofernem infernalem devicit, caput ejus contrivit, & totum simul exercitum ejus, peccatum, mortem & infer-

num expugnavit & in fugam conjecit. Hodie à pugna reducem se nobis sistit, & prædam distribuit. Adeste igitur, quotquot laboratis & onerati estis, Christus pacem annunciat, quæ superat omnem rationem, & conscientias tranquillat. Hæc præstat omnibus spoliis, quæ Israelitæ ex Castris Assyriorum abstulerunt, & in mediis belli tumultibus cor hominis Christiani in Deo exhilarat, Phil. 4. v. 7. sicut prælecta pericope abunde testatur. Videbimus

I. *Christi manifestationem.*

II. *Resurrectionis confirmationem.* J. J.

EXEGESIS.

Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis, inquit Salvator Johan. 16. v. 22. Hæc pro-

Q

promissio impleta est in hodierno Evangelio, ubi discipulis suis in oculo contubernio congregatis sese manifestat, & insperatum in cordibus ipsorum gaudium accendit. Notanda igitur circa manifestationem illam

1. *Temporis nota*, quando facta sit, nimirum ea ipsa vespera, quâ discipuli Emaunte reversi nunciabant ceteris omnia, quæ gesta erant in via & quomodo agnovissent eum in fractione panis. Hæc enim ipsis loquentibus stetit Jesus in medio eorum.

Sic Christus similiter sit scopus & materia sermonis nostri, tunc sese associabit nobis lubentissimè juxta promissionem Johan. 14. v. 18. Non loquamur semper terrena, multò minus obscæna, ut solent Epicuri de grege porci, qui feriis hæc paschalibus in popinis conveniunt, & non de filio Virginis, sed de filio Veneris, non de cælo & cælestibus sed de mundo & terrestribus, non de Psalmodiis Davidicis, sed de cantilenis Veneris, & ineptis sermones instituunt. Hi certè non Christum sed Diabolum in medio habent, qui scurrilibus istiusmodi colloquiis delectatur tanquam imundus spiritus, Luc. 11. v. 24. Cavete igitur vobis à sermonibus obscænis, & sibi esse & haberi velitis, ex bona thesauro vestro bona proferte, quod bonorum in quarto modo proprium est, Matth. 12. v. 35.

3. *Apparitionis forma*, quæ fuit

1. *Mirabilis*. Venit enim ex improvise, quasi ἀπὸ μυχῶν, cum foribus clausis nullus eorum adventum ejus somniasset, nedum sperasset, quod nostræ etiam consolationi inservit. Nam idem Christus θεὸς ἰσχυρὸς, qui ex improvise discipulis in summa trinitate constitutus adfuit, nobiscum etiam erit omnibus diebus, Matth. 28. v. 20. nihil ipsi

impossibile est, sed penes se omnium locorum claves in promptu habet, ingreditur & egreditur ubicunq; vult, & potest dilectos suos ex omnibus angustiis liberare, 2. Pet. 2. v. 9. Probat hoc exemplum Josephi, Sap. 10. v. 14. Jonæ, c. 2. v. 11. Danielis, c. 6. v. 16. trium virorum in fornace Babylonica, Daniel, 3. vers. 26. Ita ne dubita, cum transferis per aquam, tecum erit, & flumina non operient te, cum ambulaveris in igne, flamma non ardebit te, Es. 43. v. 2.

Cave autem, ne pecces in abscondito, & dicas cum impiis: non videbit Dominus, Pl. 94. v. 7. Latibula discipulorum penetrat, cur tua non penetraret? Oculi ejus sunt lucidiores sole, & omnia abscondita per vestigant, Siracid. 23. v. 28.

2. *Notabilis*. In medio enim consistit, ut ferè semper in more habuit. Est enim Sol justitiæ, Mat. 4. v. 2. qui in medio septem planetarum locum suum obtinet. Certè ubicunq; Christum querimus, semper in medio ipsum in gloriosa & super benedicta Trinitate, est media h. e. secunda persona. Si consideramus ipsum in nativitate, nascitur media nocte, quò accommodant pii veteres dictum Sap. 18. vers. 14. 15. in pueritia, sedit in medio Doctorum Luc. 2. v. 46. in passione medius pendit inter duos latrones, Luc. 23. v. 33. Hæc ambulabat medius inter Emanuicos, hodie stat medius inter discipulos, juxta promissionem, Matth. 18. v. 20. hinc videt ipsum Johannes ambulat in medio candelabrorum aureorum, Apoc. 1. v. 13.

Hoc ipso nobis insinuare voluit

1. *Officii sui proprietatem*, quod sit mediator unicus inter DEUM & homines, 1. Tim. 2. v. 5. quia enim peccata nostra dividebant inter Deum & homines, Esa. 59. vers. 2. Christus in medio stetit, ut pro peccatis

catis satisfaceret, & genus humanum Patri suo reconciliaret, quia participat de natura divina, ut Deus, & de natura humana, ut homo, atque sic extrema illa dissidentia, Deum offensum & hominem lapsum rursus combinavit, ut suavissimè jam conspirent & cohabitent. Justificati enim fide pacem habemus cum Deo per Dominum nostrum Jesum Christum, inquit Paulus, Rom. 5. v. 1.

2. *Amoris sui aequalitatem*, idè enim stetit in medio, ut ostenderet beneficia sua ad omnes, æqualiter pertinere. Quamvis enim Petrus gravius peccaverat quàm reliqui Apostoli, Christus tamen nullam facit separationem, sed in medio stans tam propinquum se Petro sistit, quàm reliquos Apostolis.

Hoc insignem præbet consolationem, quando tentatione indignitatis affligimur, quod gravius peccaverimus quàm sancti Dei homines. In Christo enim mediatore nostro per fidem sumus æquales, cujus salutis gratia apparuit omnibus hominibus, Tit. 2. vers. 14. Si igitur vel maximè in hoc mundo sumus velut oves in medio luporum, Matth. 10. v. 16. Christus tamen ut Pastor fidelis lupos coercet, & in medio nostri consistet, sicut columna nubis stabat medio loco inter castra Ægyptiorum & castra Israel, Exod. 14. v. 20.

3. *Amicabilis*. Nò increpat ipsos propter desertionem, sed amicè salutat, dicens: Pax vobis. Quæ formula erat Judæis usitata, qua discipulis suis non prosperitatem duntaxat & salutem communem, sed pacem præcipuè spiritualem apprecatur, de qua jam ante ipsis dixerat Johan. 14. v. 27. Est enim Princeps pacis, Esa. 9. v. 6. & per sanguinem crucis omnia reconciliavit tum quæ in terra, tum quæ in cælis sunt, Col. 1. v. 14. 20.

Pacem habemus supra nos cum DEO, Rom. 5. v. 1. infra nos cum inferno & morte, Ol. 13. v. 14. intra nos cum propria conscientia, Col. 2. v. 14. Juxta nos ad dextram cum Angelis qui nobis non magis adversantur, sed defendunt & custodiunt, Ebr. 1. v. ult. ad sinistram cum proximo. Nam unus panis & unum corpus multi sumus, sicut de de uno pane & de uno calice participamus, 1. Cor. 10. v. 17.

Gaudere igitur peccatores & omnes afflicti quotquot estis & ubi estis. Nullus trinitæ & timoris locus jam superest, pacificata sunt omnia, pax in cælo, pax in terra, pax cum Deo, pax cum Angelis, pax cum hominibus bonæ voluntatis, Luc. 2. v. 14. Videte autem, ne violetis conditiones pacis, quas pater cælestis nobiscum sancivit, impii enim non habent pacem, Esa. 48. v. ult.

III. *Consequens efficacia*, quæ duplex

1. *Terror*. Nam exhorrescunt discipuli ad conspectum Christi, qui propria conscientia ipsis distabat, quàm turpiter aufugerant ab ipso in horto, relicto magistro suo in manibus hostium, pro quo tamen vitam & fortunas suas omnes exponere polliciti erant. Ita nimirum fieri solet, quando homines afflicti suis indulgent speculationibus, & vel leviculum conscientia vulnus sentiunt, ibi omnis consolatio expirat, terret eos sonitus folii volantis, Levit. 26. v. 36. & nemine persequente fugiunt, Proverb. 28. vers. 1. semper namque se va præsumit conscientia perturbata, Sapient. 17. vers. 11.

2. *Error*. Putant enim se videre spectrum sicut antea cum in mari ambulabat noctu, Matth. 14. v. 26. Apparet inde Diaboli malitia, qui faciem humanissimam & verba jucundissima Christi Salvatoris pervertere, & ex

18. Hac pba. Ipsi o hinc. et salutem ap. judæos h. tempore usita. Q. 2
ta, q. Ipsi ipsi pacem apprecari voluerit. d. potig. h. ca. p. h. Ipsi ipsi
pacem largiri. et tradidisse, patet ex Joh. 14. 27.

& ex melle & medicina, fel merum & venenum efficere potest, ut infirmos fide in tristitiam & desperationem conjiciat. Delectatur enim perditione, Job. 41. v. 13. quandoque internis nox vexat tentationibus peccata exaggerando & gratiam Dei extenuando; quandoque etiam spectra addit, quibus exagitat timidas conscientias, sed muniamus nos panoplia spirituali à Paulo descripta, Eph. 6. v. 13. certo persuasi, quod citra Dei veniam ne pilum à capite conuovere possit, Matth. 10. v. 30. nam princeps mundi iudicatus est, Joh. 16. v. 11.

De Secundo.

Fuit manifestatio, sequitur confirmatio. ubi duo cum primis notanda veniunt:

I. Dubitationis sublatio, quæ fit

1. *Verbis*, v. 38. Nam quid turbati estis, inquit Salvator, & quare tales cogitationes ascendunt in cordibus vestris, q. d. Ego sum Magister vester antiquus, non veni, ut terrorem vobis incutiam, quod spectra facere solent, sed ut consolatione efficacissima per assurationem resurrectionis meæ vos perfundam.

Suppullulat inde

1. *Consolatio*. Nam videtis hîc dilecti, quid à Christo vobis expectare liceat, nimium efficacissimam consolationem in omnibus adversitatibus, est enim Deus omnis consolationis, Rom. 15. vers. 5. & in hunc finem descendit in hanc lacrymarum vallem, ut mederetur contritis corde, & consolaretur omnes lugentes, Esa. 61. v. 2. Diabolus autem est spiritus ille ἀσπιχαιρέτων qui delectatur perditione, Job. 41. v. 13. & afflictis afflictionem addere studet, ut in desperationem ipsos conjiciat, & si vel maximè aliquando consolatoria verba emittit,

& dulce canit, facit ut fallat, instar aucupis, ut depingitur, Ps. 91. v. 3.

2. *Dehortatio*, quia enim cogitationes novit Salvator, provideamus Dominum in conspectu nostro semper, quoniam est nobis à dextris, Pl. 16. vers. 8. & renes probat, Jer. 17. v. 10. quicquid igitur pudet dicere, pudeat etiam cogitare, inquit Hieronymus. Deus enim corda inspicit & iudicat, 1. Sam. 16. v. 7. 1. Cor. 4. v. 5.

2. *Signis*. Nam manus & pedes ipsis ostendit, & videte, inquit, quia ego ipse sum. Contrectate me & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.

Hoc ipso comprobatur

1. *Resurrectionis veritatem*. Idè enim cicatrices vulnerum suorum retinuit ἰκονομικῶς, ut sanaret vulnus incredulitatis in corde discipulorum ἀθάλασσα φανερώς, inquit Augustinus, qui non poterant sibi imaginari, quod à morte resurrexisset. Aliàs corporis glorificati qualitatis repugnant tales nævi, Eph. 5. v. 27. 1. Cor. 15. v. 41. videbunt quidem impii, quem pupugerunt, in extremo iudicio, Zach. 12. v. 10. Sed quod vulnera & cicatrices visuri sint nusquam dicitur. Cessavit enim talis œconomia, postquam Christus ad dextram Dei exaltatus est, quod evincitur inde, quia corpora nostra in resurrectione omni nævo atque defectu carebunt, utpote ἀίμορφα corpori Christi, Phil. 3. v. 21.

2. *Resurrectionis identitatem*. Nam vero & essentiali suo corpore resurrexit, quod in cruce pendit, mortuum & sepultum est, Joh. 2. v. 19. 21. Ita etiam nos iisdem numero corporibus resurgemus, quæ in hac vita habemus & circumferimus Job. 19. vers. 26. ipsa ossa arida in terra quiescentia, denuò vivifica-

vivificabuntur, Ezech. 37. v. 5. Deus enim omnia sanctorum ossa custodit, unum ex his non peribit, Psal. 34. v. 21. Adde quod congruum est justitiæ divinæ, ut quilibet in corpore suo reportet sive bonum sive malum, quod perpetravit dum in vivis erat. 2. Cor. 5. vers. 10.

3. *Falsis.* Nam adhuc non credentibus illis præ gaudio, & mirantibus, ut inquit Evangelista, esculentum aliquid postulat, & cum offerrent ipsi partem piscis assi, & favum mellis in conspectu eorum comedit, quod iterum secundum dispensationem intelligendum est. Edere enim & bibere, sunt propria corporis naturalis, quibus usus est Christus post resurrectionem, non ex indigentia, sed ut eo modo veritatem corporis resurgentis astrueret, ut Beda loquitur. Quod enim debiliores fiunt discipuli in fide, eò magis Christus infirmitatem ipsorum sublevar non solum verbo, quod audiunt, sed etiam signo externo, quod oculos incurrit. Pariter adhuc hodie affectus est erga omnes, qui fidem habent languentem & deficientem. Huc pertinent promissiones gratiæ, Eccl. 42. v. 3. 54. v. 8. Jer. 32. v. 42. Ol. 11. v. 9. &c. quibus innitere firmiter, & si adhuc dubitas præ gaudio, quod ex promissionibus illis oritur, adde signa gratiæ, quibus promissiones ejusmodi confirmantur, ut nulla dubitationis causa fidelibus superesse possit. Rom. 4. v. 11.

II. *Plenior informatio,* quæ revocat ipsos in memoriam.

1. *Sermonis pristini tenorem,* v. 44. ut videant completum, quod antea sapius de passione, morte & resurrectione sua prædixerat. Est enim verax, & quod promittit, infallibiliter præstat, Ps. 33. v. 4.

Revocate vobis etiam in memoriam, di-

lecti, verba quæ locutus est in diebus carnis suæ Matth. 7. v. 7. 11. v. 28. Joh. 6. v. 37. 10. v. 28. faciat quod bonum est in oculis ejus, & ex omnibus verbis bonis, quæ se Dominus præstiturum nobis promisit, unum non præteribit in cassum, Jes. 23. v. 14.

2. *Vaticiniorum prophetarum valorem,* & mentem illorum aperit, ut Scripturas intelligant. Nam animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, 1. Cor. 2. vers. 14. Christus autem est leo ille de tribu Juda, qui librum aperire, & septem ejus sigilla solvere potest, Apoc. 5. v. 5. ab eo igitur postulanda est sapientiæ piis & assiduis precibus, si verum Scripturæ sensum assequi velimus, Jac. 1. v. 5. Ps. 119. v. 18. Sir. 39. v. 1. & seqq.

Elicit autem ex vaticiniis hæc prophetis

1. *Necessitatem passionis,* vers. 46. Licet enim alius modus redimendi genus humanum Deo non defuit, cujus potestati omnia subjacent æqualiter, convenientior tamen sanandæ miseræ nostræ non fuit ullus, nec esse potuit, quam mors Christi, inquit Augustinus. Agnosce hinc charitatem Patris, qui filio non pepercit, ut servum redimeret, Rom. 8. v. 32. Agnosce charitatem filii, qui se ipsum dedit pro nobis, Tit. 2. v. 14. Agnosce charitatem Sp. S. qui hæc omnia per Prophetas prædixit, & adhuc ob signat in cordibus fidelium, tanquam ἀπαθῶν τῆς κληρονομίας ἡμῶν Eph. 1. v. 14. Si igitur Deus pro nobis quis contra nos? Rom. 8. v. 31.

2. *Necessitatem resurrectionis.* Caro enim Christi erat caro vivifica, Joh. 6. vers. 53. Proinde impossibile fuit, teneri eum à morte, Actor. 2. v. 24. quin etiam nihil profuisset nobis ipse mors, si non resurrexisset, resurrexit enim propter justitiam nostram, Rom. 4. v. 25. & si vel unicum aliquod pec-

catum

Q

carum in expiatum superfuisset, à mortuis resurgere non potuisset, à mortuis resurgere non potuisset, quia stipendium peccati est mors Roman. 6. vers. 23. vide etiam 1. Cor. 15. vers. 17.

3. *Necessitatem prædicationis*, cujus describitur. v. 47.

1. *Modalitas*, quomodo prædicationis illa institui debeat, nimirum in nomine Christi, id est, ad ipsius mandatum. Sunt enim pii pastores legati Christi, per quos exhortatur nos Deus, ut reconciliemur ipsi, juxta Paulum, 2. Cor. 5. v. 20. Cave igitur ne Deum per legatos suos te exhortantem fallas, & operam ludere facias sed libenter obtempera, & verbum eorum cum lenitate suscipe, ut salvet animam tuam, Jac. 1. v. 21.

2. *Materialitas*. Duo enim prædicare debent

1. *Pœnitentiam*, quæ ex lege oritur, Rom. 7. v. 7. & tristitiam secundum Deum operatur, quæ neminem pœnitet, 2. Cor. 7. vers. 10.

2. *Indulgentiam*, ne peccatores desperent in peccatis suis, ut Cain, Judas & alii, sed ad Christum confugiant, de quo omnes Prophetæ testantur, quod in nomine ejus

remissionem consecuturi sint omnes credentes, Act. 10. v. 43.

Hi sunt duo baculi, *Sanfte und Wehe!* Zach. 11. v. 7. quibus omnes fideles animarum pastores uti debent. Si igitur pœnitentiam prædicant, & baculo væ peccata tua suscitant, ne agrè feras, sed cum gratia agnosce. Hoc est ipsorum officium, à quo vel latum unguem recedere ipsis religio est, Ezech. 3. v. 17. seqq.

3. *Universalitas*. Nam Hierosolymis quidem Apostoli incipere debent, & Judæis primùm annunciare Evangelium, Act. 13. v. 46. ita enim prædixerat David Ps. 110. v. 2. Esaias, c. 2. vers. 3. Sed ibi non subsistendum erat. Nam Judæi & Gentes ad regnum Christi pertinebant, & proinde per concionem Apostolorum ad pœnitentiam invitandi erant, qui in universum terrarum orbem emissi, Matth. 28. v. 19. omnibus ubique hominibus, ut pœnitentiam agerent, annunciant, Act. 17. v. 30.

Unde apparet, quàm sitiat Deus nostram salutem, & non velit ullum petire, sed omnes ad pœnitentiam reverti, 2. Pet. 3. v. 9. nam misericordia ejus super omnem carnem, Sir. 18. vers. 12.

Dominica Quasimodogeniti.

Evangelium Joh. 20. v. 19. 29.

DE Noah legimus Gen. 9. v. 20. quod finito diluvio egressus arcæ plantaverit vineam. Idem de Christo audimus in hodierno Evangelio. Postquam enim sævis illis aquis & tumentibus passionis fluctibus superatis ex arca sepulchri vivus resurrexit, ministerium instituit, & discipulos

suos ablegavit in universum mundum, ut vineam, id est, Ecclesiam sibi plantarent per concionem Evangelii, & administrationem Sacramentorum tanquam semen immortalis, 1. Petr. 1. v. 23.

Nos historiam Thomæ, quæ die ipsi facti explicari solet, omittentes, priorem salutem